

המרכז לגיל הרך באוניברסיטת תל אביב

מדריך להורים • תש"פ

כל מה שאני צריך לדעת, למדתי כבר בגן

(רוברט פולגום)

"כל מה שאני באמת צריך לדעת לגבי איך לחיות ומה לעשות וכיצד להתנהג, למדתי בגן הילדים. החכמה אינה נמצאת על פסגתה של גבעת האוניברסיטה, אלא דווקא בארגז החול בגן.

אלה הדברים שלמדתי:

- שתפו את החברים שלכם בכל.
- שחקו בצורה הוגנת.
- אל תכו אנשים.
- תחזירו את הדברים למקומם.
- סדרו את הבלגן שלכם.
- אל תיקחו דברים שאינם שלכם.
- אמרו סליחה אם פגעתם במישהו.
- רחצו ידיים לפני האוכל.
- הורידו את המים בשירותים.
- עוגיות פריכות עם תה חם יעשו לכם טוב.
- הקפידו לחיות חיים מאוזנים – ללמוד, לחשוב, לצייר, לשיר, לרקוד ולעבור כל יום קצת.
- שכבו לנוח כל יום בצהרים.
- בצאתכם לעולם היזהרו ממכוניות, החזיקו ידיים והישארו יחד.
- היו מודעים לדברים הנפלאים. זכרו את הזרע הקטן על מצע של צמר גפן: השורשים מעמיקים, הצמח גדל מעלה ואיש אינו יודע בדיוק כיצד או מדוע, אבל כולנו כאלה.
- דגי זהב, אוגרים ועכברים לבנים ואפילו זרע הקטן בצלוחית – כולם מתים, כך גם אנחנו.
- זכרו את ספרי הילדים, את אחת המילים הראשונות שלמדתם – המילה הגדולה מכולן – להסתכל (look).

המרכז לגיל הרך באוניברסיטת תל אביב

מדריך להורים • תש"פ

ליצירת קשר

מעון: טלפון 03-7267274 | דוא"ל m33270@wizo.org

משרד: טלפון 03-6407117 | דוא"ל taudaycare@tauex.tau.ac.il

"מָה עוֹשִׂים בְּגֵן גּוּרִים
הַגּוּרִים?
תִּינוּקוֹת בְּלִי הוּרִים -
מָה עוֹשִׂים?
בְּמָה עוֹסְקִים?
אֵיךְ? בְּמָה מְשַׁחֲקִים?"

זָה - עוֹלָה, זָה - יוֹרֵד,
זָה - אוֹהֵב לְהִתְנַדֵּד,
זָה - מוֹכֵר, זָה - קוֹנֵה,
זָה - בְּקִבּוּיּוֹת בּוֹנֵה

זָה - חוֹפֵר, זָה - תּוֹפֵר,
זָה - יוֹדֵעַ לְצִיר,
זָה - אוֹהֵב רַק לְכִיר.

וּבְנֵתִים - צִהָרִים
שֶׁמֶשׁ בְּחָצֵי שָׁמַיִם.
אָז...

פֹּה - נְחִים הַגּוּרִים,
הַגּוּרִים שֶׁל גֵּן גּוּרִים..."

מתוך גן גורים / רפאל ספורטה

תוכן

- 4 המעון לגיל הרך – מדיניות תומכת הורות ומשפחה באוניברסיטת תל אביב. ●
- 5 מעון באוניברסיטה – אוניברסיטה במעון. ●
- 6 שישי באלגן. ●
- 7 מאפייני "מעון ועוד" באוניברסיטת תל אביב. ●
- 8 מאפיינים ייחודיים למעון. ●
- 9 גישה חינוכית טיפולית. ●
- 11 תשתית ארגונית. ●
- 14 תהליכי עבודה. ●
- 15 הורים במעון. ●
- 17 סביבה לימודית. ●
- 19 סדר יום ואירועים מיוחדים. ●
- 20 חוגים. ●
- 21 מדיניות ונהלים. ●
- 24 לוח חופשות – שנה"ל תש"פ 2019-2020. ●
- 25 מידע על תהליכים התפתחותיים רלוונטיים. ●
- 27 בוקר של יום חדש. ●

המעון לגיל הרך

מדיניות תומכת הורות ומשפחה באוניברסיטת תל אביב

המעון לגיל הרך באוניברסיטה, נועד למשפחות של חוקרים וחוקרות חוזרים, סגל אקדמי, סגל מנהלי וסטודנטים. התמיכה והליווי השוטפים הניתנים לו, הינם ביטוי **למדיניות תומכת הורות ומשפחה**, שהאוניברסיטה הציבה לעצמה. כפועל יוצא של מדיניות זו, המיוצגת על ידי לשכת הנשיא, האוניברסיטה משקיעה מאמצים ומשאבים כדי לחזק את "קהילת אוניברסיטת תל אביב".

האוניברסיטה משתדלת ללוות את אנשיה במגוון תחומי החיים: החל במשימות מחקר ופיתוח הקריירה, וכלה בתמיכה להורים לילדים בגיל הרך. תהליך רכישת קריירה, במקביל לבניית משפחה, מזמן אתגרים יום יומיים. המעון מקדם מדיניות תומכת משפחה של האוניברסיטה והתאמת סביבת העבודה והמחקר להורות. בדרך זו האוניברסיטה מסייעת להורים בשילוב עבודה ולימודים עם משפחה.

המרכז לגיל הרך המופעל בשיתוף עם ויצ"ו העולמית, מהווה מסגרת חינוכית-טיפולית לילדי קהילת אוניברסיטת תל אביב בגילאי 3 וחצי חודשים עד 3 שנים.

במעון התגבשה קהילת הורים תוססת ופעילה לה "שפה משותפת" חוצת פקולטות וסטאטוסים. במהלך שנות פעילות המעון התהוו קשרים בין משפחות מפקולטות בכל רחבי הקמפוס, שהתפתחו לחברויות הדוקות ולבילויים משותפים בשעות אחר הצהריים, בשבתות ובחגים.

מעון באוניברסיטה – אוניברסיטה במעון

המעון מתחדש ומתרחב כל שנה. בשנתיים האחרונות התפתחה התשתית הפיזית ונבנה ונחנך מרחב טבע ייחודי ומעשיר. בשנה הבאה עלינו לטובה נרחיב את פעילות מרחב הטבע והחינוך הסביבתי, נעמיק בפיתוח והעשרת צוות המעון, נמשיך בהקניית חינוך איכותי לדור העתיד, נפתח את הנגשת הידע הפסיכוכינוכי וההתפתחותי במסגרת פעילויות המעון כגון 'שישי באלגן', ונתמקד בעשייה ומצוינות על מנת להמשיך להיות מרכז חינוכי מוביל לגיל הרך.

אוניברסיטת תל אביב בחרה בארגון ויצ"ו העולמי כגוף המתפעל את המעון שנבנה בתוכה. כך, המעון עתיר במשאבים איכותיים ביותר, הכוללים ידע אקדמי עיוני ומחקרי רב תחומי, לצד ניסיון עתיר שנים בהפעלת מוסדות חינוכיים ומעונות יום. מן הראוי לציין, כי לויצ"ו העולמית ניסיון מצטבר של למעלה מ-90 שנה בחינוך וטיפול בילדים בגיל הרך ובמעונות היום. לויצ"ו מעונות נוספים בקמפוסים (לדוגמה, מכון ויצמן).

המדיניות החינוכית טיפולית של המעון מעוצבת על ידי **ועדת היגוי** המשותפת לנציגי האוניברסיטה ולנציגי ויצ"ו. בראשותה של ועדת ההיגוי, עומדת עתה פרופ' דורית ארם, מומחית בתחום ההורות וההתפתחות בגיל הרך בארץ ובעולם.

לצורך מחשבה וקידום תכניות במעון אנו נעזרים בחברי סגל אקדמי מבית הספר לחינוך ומפקולטות נוספות, שמומחיותם בהתפתחות רגשית, חברתית, שפתית, פיסית ומוטורית בגיל הרך. פעילותה של הועדה להנחיל מהידע העיוני והמחקרי העדכני ביותר בתחום ההתפתחות של פעוטות לתהליך הטיפולי חינוכי במעון.

דגש רב מושם על הכשרה וטיפול של הצוות החינוכי: המעון הינו ארגון **המלמד ולומד** כל העת. הצוות החינוכי מועצם ומתפתח באמצעות ייעוץ ארגוני מלווה, והדרכה קבועה של יועצת חינוכית.

המחנכות משתתפות בהרצאות, סדנאות והעשרה הניתנות לצוות על ידי מומחים בהתפתחות הגיל הרך בראייה רב־תחומית. כך לדוגמה, הצוות נחשף לידע על התפתחות החשיבה המתמטית בגיל הרך, התפתחות תנועתית בגיל הרך, קריאת ספרים לילדים ועוד.

שישי באילגן

המרכז לגיל הרך משמש גם כמרכז מידע וייעוץ. במסגרת "שישי באילגן", הורים משתתפים בסדרת הרצאות. אחת למספר שבועות, בבוקר יום שישי, מיטב המומחים בתחום הגיל הרך באוניברסיטה מגיעים לשוחח עם ההורים, על סוגיות התפתחותיות כשינה, תזונה, תוקפנות בקרב ילדים, סמכות הורית, הסתגלות, מעברים, קריאת ספרים לילדים ועוד.

הנגשת ידע התפתחותי וחינוכי להורי המעון, מהווה חלק חשוב מתפישת 'מעון באוניברסיטה' – אוניברסיטה במעון'. בשנת תש"פ בכוונתנו לקיים בגן קבוצות להדרכת הורים.

מאפייני "מעון ועוד" באוניברסיטת תל אביב

במעון פועלות 5 כיתות

כיתת גנון	כיתת פעוטות	כיתת עוללים	כיתת תינוקות ב	כיתת תינוקות א	
31	27	22	18	18	מספר ילדים
26 חודשים עד 32 חודשים	19 חודשים עד 25 חודשים	14 חודשים עד 18 חודשים	9 חודשים עד 13 חודשים	3 חודשים עד 8 חודשים	טווח הגילאים בכיתה (בספטמבר 2019)
1:6.4	1:5.6	1:4.5	1:4.5	1:4.5	יחס תקינה ילד-מבוגר

שיבוץ הילדים לכיתות נקבע על פי תאריכי הלידה, תוך התחשבות והתאמה בין צרכי הילד והתפתחותו בתחומים השונים, ומאפייני הכיתה המתהווה.

העקרונות על פיהם מחושבת התקינה המתוגברת במעון האוניברסיטה

חישוב התקינה במעון הוא מושג המתייחס למספר המחנכות העובדות בכל כיתה, וליחס מחנכת-ילד בכל כיתה. מחקרים מצביעים על כך שאיכות הטיפול בגיל הרך נגזרת הן ממספר הילדים בכל כיתה (ככל שמספר הילדים בכיתה קטן יותר כך איכות הטיפול גבוהה יותר), והן ממספר המחנכות האמורות לטפל בילדים (ככל שמספר הילדים פר מחנכת קטן יותר, כך איכות הטיפול גבוהה יותר).

כל ילד, בהתאם לגילו, מזכה במספר קבוע של שעות שבועיות:

● **תינוקות-עוללים:** 9.70 שעות שבועיות

● **פעוטות:** 7.80 שעות שבועיות

● **גנון:** 6.42 שעות שבועיות

חישוב התקינה נעשה באופן הבא:

מהכפלת מספר הילדים בכיתה במספר השעות שכל ילד "מזכה" מתקבל סך השעות המגיעות לכיתה. מספר שעות זה מחולק ל 50.5 שהינו סך שעות הפעילות השבועיות (כל יום מ 7:30-16:30 וביום שישי מ 7:30-13:00).

לדוגמה: בתינוקיה 18 תינוקות ו 9.7 שעות שבועיות לתינוק = 174.6 שעות שבועיות לכיתה.

את סך השעות השבועיות המגיעות לכיתה זו - 174.6 - מחלקים במספר השעות השבועיות בהן נמצאים הילדים 50.5. התוצאה: 3.45 מטפלות, כלומר שלוש מטפלות לאורך כל היום ומטפלת רביעית חצי יום.

על מנת למקסם משאב זה, ולהגדיל את מספר המחנכות בשעות הפעילות של הילדים, אנו נוהגים לעשות מספר דברים:

- להתחיל את יום העבודה של המחנכות בשעות שונות: 7:30, 8:00 ו-8:30 הואיל ולא כל הילדים מגיעים מוקדם בבוקר.
- במהלך מנוחת הצהריים נשארות שתי מחנכות בלבד בכיתה, ושאר המחנכות נמצאות בהפסקה. באופן זה נעשה שימוש אופטימלי בשעות הכיתה, המאפשר תוספת מטפלת רביעית לאורך כל היום.

חשוב לציין כי מספר השעות אותן מזכה כל ילד נגזר מגילו בספטמבר, והוא קבוע לאורך כל השנה, הגם שהילד גדל.

מאפיינים ייחודיים למעון

גישה חינוכית טיפולית

"הדואג לימים זורע חיטים, הדואג לשנים נוטע עצים, הדואג לדורות מחנך אנשים" (יאנוש קורצ'אק)

המעון באוניברסיטת תל אביב הינו מסגרת חינוכית טיפולית איכותית לגיל הרך. הוא מספק סביבה בטוחה, בריאה ומטפחת, תוך מתן מענה לצרכי הילדים והמשפחות. אנו פועלים על מנת להביא לידי מימוש מגוון צרכים ויכולות, כך שכל ילד יקבל מענה לנטיותיו ולרצונותיו, ויוכל ללמוד ולהתקדם בהתאם לגילו ולהתפתחותו.

ערכי היסוד המנחים את חיי המעון הינם ערכים של קבלה ואהבה; אמון אישי ומקצועי; כבוד הדדי מצוינות מקצועית וסובלנות חברתית; כל זאת תוך שותפות בין אוניברסיטת תל אביב וויצ"ו בכל הרמות עם כל הגורמים (הורים, מנהלת המעון, צוות עובדים).

התרבות החינוכית טיפולית במעון משלבת מספר בסיסים עיוניים:

● הגישה האקולוגית התפתחותית (Bronfenbrenner, 1994)

גישה המדגישה כי לסביבה בה גדל הילד השפעה מכריעה על התפתחותו. ילדים חיים ומתפתחים בתוך מערכות חברתיות הקשורות זו לזו. ככל שהמערכות שהילד נמצא איתן במגע פועלות בתיאום, כך ייטב להתפתחותו.

● פרדיגמת המיטביות (Cowen, 1991, 1994; Myers, 1990)

מקורה באמונה כי לכל אדם הזכות והמסוגלות למיצוי היכולת המרבית והרווחה הנפשית, ורואה אתגר בייזום פרואקטיבי של פעולות מכוונות לקידום בריאות, רווחה, אופטימיות וסיפוק אישי של כל אדם וילד.

● גישה תואמת התפתחות (Blocher, 2000)

גישה מכירה במהלך התפתחות, במשימות ואירועים, המהווים נקודות ציון המעידות על התפתחות תקינה ובגורמי הסביבה והחברה, המסייעים להתפתחות מיטבית. ההתייחסות להתפתחות הינה תוך התבוננות בהיבטים פיסיים, פסיכולוגיים, קוגניטיביים, משפחתיים וחברתיים.

● גישה הוליסטית (Laszlo, 1996)

גישה הרואה את מכלול צורכי הילד ומכוונת לספק לו מיומנויות חברתיות, חינוכיות ורגשיות לצד המענה הלימודי. בבסיס האמונה עומדת ההנחה שילד בטוח רגשית יהיה פנוי לחקירת הסביבה ולהתקשרות טובה עם דמויות משמעותיות לו.

כפועל יוצא מגישות עיוניות אלה נגזרות המטרות המנחות את עבודת הצוות. בזיקה לארבעה ממדים הפועלים ברוזמנית, המעון מבקש להביא להתפתחות מיטבית של הילדים:

מטרות בתחום הרגשי

בראש ובראשונה, טיפוח סביבה לימודית בעלת אקלים חינוכי מיטבי. אקלים שכזה מאפשר תחושת שייכות, הכלה, קבלה, מוגנות וכבוד לילד ולמבוגר כאחד. במקביל, הקניית תחושת ביטחון ושוויון ערך. הסביבה החינוכית מטפחת עצמאות בקרב הילדים, לקיחת אחריות על מעשים, תחושת מסוגלות ויכולת התמודדות עם אתגרים. לבסוף, במהלך השנים, ובהתאם לשלבי ההתפתחות, ישנו חיזוק של היכולת לוויסות ולניהול של רגשות, כמו גם להבעתן על ידי הילדים.

מטרות בתחום החברתי

סדר היום במעון, המשימות השונות שניתנות, ובעיקר הליווי והתיווך הניתנים על ידי הצוות החינוכי, מסייעים לפיתוח מיומנויות חברתיות המאפשרות יצירת יחסים עם חברת הילדים והמבוגרים, כמו גם הסתגלות לכללים ולמסגרות. כחלק מהמיומנויות החברתיות, ומתוך שאיפה לטפח ילדים עצמאים ובטוחים, לילדים מוקנית היכולת לפתרון בעיות חברתיות באופן עצמאי. בהתאם להתפתחותם, לומדים לשתף פעולה, לעבוד בצוות ולפתח אמפטיה כלפי האחר.

מטרות בתחום המוטורי

הסביבה החינוכית במעון הינה עשירה בגירויים סביבתיים מותאמי גיל. שילוב של חשיפה לסביבה עשירה, לצד הצפייה בילדים הרכים ותיווך הניתן על ידי הצוות החינוכי, מאפשר פיתוח של מודעות גופנית-תחושתית, קואורדינציה והרמוניה תנועתית, שליטה על השרירים (הגדולים והקטנים) וטיפוח יכולות של מוטוריקה עדינה וגסה.

מטרות בתחום הקוגניטיבי

הסביבה הלימודית במעון מטפחת סקרנות, יצירתיות, יוזמה וחקירה. האתגרים המוצבים לילדים והעבודה בקבוצות קטנות ואינטימיות מסייעת בפיתוח מיומנויות של שאילת שאלות, פתרון בעיות בתחומים שונים והסקת מסקנות. ברוח האינטליגנציות המרובות של גארדנר, ישנה חשיפה לתחומי פעילות מגוונים. בין היתר, מושם דגש על פיתוח אוריינות ויכולות שפתיות, פיתוח תובנה לוגית-מתמטית, פיתוח יכולות מוסיקליות ונטיות אומנותיות.

תשתית ארגונית

● מנהלת המעון

דורית דוקרקר הינה מנהלת המעון במשרה מלאה. בעלת תואר ראשון, B.Ed, בחינוך מיוחד ממכללת סמינר הקיבוצים. בעברה הייתה מורת שילוב ועסקה בהוראה בכיתות א'-ב' במסגרות קיבוציות. במהלך עבודתה בארגון ויצ"ו דורית שיקמה, בנתה וניהלה תחת ידיה מעון יום לגיל הרך בעיר רחובות.

כמנהלת המעון, דורית אמונה על תפעול שוטף של המעון ועל ההיבטים הארגוניים והחינוכיים טיפוליים שלו. היא אחראית לכל הפעילות המתרחשת במעון עצמו (כגון: תכנים לימודיים, שמירה על סדר יום, אספקת ציוד והזנה). בתוך כך, כמובן על תפקוד הצוות החינוכי ועל ליווי והכשרה על ידי הגורמים השונים. מנהלת המעון עצמה מקבלת באופן שוטף הדרכה ממפקחת ויצ"ו, מלווה על ידי יועצת חינוכית ויועץ ארגוני ועוברת השתלמויות באופן תדיר.

● מפקחת המעון מטעם ויצ"ו

יעל ירום הינה מפקחת המעון מטעם ויצ"ו ומלווה את המעון באופן שוטף. המפקחת מבקרת באופן סדיר במעון ומבצעת הדרכה ותהליכי בקרת איכות על כל המתרחש במעון: תכנית הלימודים ואופן העברתה; המראה החזותי של המעון וטיפוחו; ניצול נכון של משאבי הזמן המרחב, והתקציב; הדרגה כה למנהלת המעון ולצוות החינוכי; הזנת תינוקות ופעוטים. לבסוף, המפקחת אחראית גם לטיפול בפניות חריגות של הורים.

● יועצת חינוכית

גליה מעודד קראבאנוב הינה היועצת החינוכית של המעון. בעלת תואר שני בייעוץ חינוכי מטעם אוניברסיטת תל אביב. היא מהווה משאב ידע בסוגיות חינוכיות בדגש על הצד הרגשי-התפתחותי, עורכת תצפיות בכיתות לפי הצורך, לוקחת חלק בתכנון והעברת הדרכות לצוות החינוכי, מסייעת בליווי תהליכים והטמעתם. היועצת שותפה לתהליך של ביסוס המעון כמרכז מידע וייעוץ מהימן ועדכני להורים ומדריכה הורים בתחום ההתפתחות התקינה בגיל הרך. כמו כן, ההורים מוזמנים לפנות ולהיוועץ עם היועצת לאורך כל השנה.

● יועץ ארגוני

את המעון מלווה באופן קבוע יועץ ארגוני. כבעל ראייה מערכתית הוא מסייע בזיהוי נקודות החוזק ומאידך את הקשיים של המעון כארגון. הוא מתמקד בחיזוק המנהיגות החינוכית של המחנכות ואחראיות הכיתה במעון, שיפור עבודת הצוות, לזוי והדרכת הנהלת המעון ופיתוח מנגנונים וכלים לקידום וטיוב התקשורת הבינאישית בתוך המעון ובין המחנכות להורים.

צוות מחנכות

המחנכות, בוגרות (או לומדות) קורס מטפלות (בסיווג 2 או 1). כל המטפלות עברו תהליך מיון מקצועי.

הצוות החינוכי מקבל הדרכה שוטפת ממנהלת המעון וממפקחת המעון; מקיים ישיבות צוות ועובר השתלמויות בנושאים מגוונים לצורך המשך התמקצעות. כאמור, חלק מההשתלמויות הייחודיות למעון ויצ"ו - אוניברסיטת תל אביב, מועברות על ידי סגל האוניברסיטה, בשטח המעון או באוניברסיטה.

נוסף למערך המחנכות הקבוע, סטודנטיות לתואר שני במגמה לייעוץ חינוכי בגיל הרך נמצאות לאורך כל השנה בהתנסות מעשית במעון, וייתכן כי יתווספו לצוות סטודנטיות מהפקולטות השונות באוניברסיטה, כמו גם סטודנטיות מקורס המטפלות של ויצ"ו.

במהלך השנה ייתכנו שינויים באיוש הצוות החינוכי עפ"י הצורך ומציאות משתנה

צוות מטבח

צוות המטבח מונה 2 מבשלות האחראיות מדי יום על הכנת ארוחות טריות הניתנות לילדים במהלך היום. המבשלות הינן עובדות ותיקות בויצ"ו, מנוסות בהכנת מזון לפעוטות וילדים ופועלות בקפדנות על פי הנחיות ויצ"ו ומשרד הבריאות. מעת לעת הן עוברות השתלמויות בנושאי תזונה ובישול בריא לילדים בגיל הרך.

בנוסף, המעון נמצא בפקוח של משגיח כשרות.

ועדות

● ועדת היגוי

ועדת ההיגוי פועלת על פי הסכם בין האוניברסיטה לויצ"ו שנחתם במרץ 2011. הוועדה הינה בעלת הסמכות העליונה ומחליטה בעניינים הנוגעים לתפעול המעון וניהולו. ועדת ההיגוי דנה, בין היתר, בנושאים כמו: התוכנית חינוכית-טיפולית של המעון, שינויי בעלויות המעון החורג משינויים רוחביים שעורכת ויצ"ו בכל המעונות, קריטריונים לקבלת ילדי ועובדי האוניברסיטה ותלמידיה למעון, מועדי והסדרי ההרשמה, בשילוב תוכניות ייעודיות של האוניברסיטה ומחקרים באישור ההורים ועוד.

ועדת ההיגוי מורכבת מעד 6 נציגים של ויצ"ו והאוניברסיטה ובראשה אחד מנציגי האוניברסיטה חבר סגל אקדמי בכיר. יו"ר ועדת ההיגוי היא פרופ' דורית ארם, נציגת האוניברסיטה ונציגת הסגל המנהלי היא גב' רוני גולדשטיין ונציגים נוספים מהסגל הבכיר, הסגל הזוטר ונציג חוקרים חוזרים.

נציגי ויצ"ו הם גב' דורית דוקרקר מנהלת המעון וגב' יעל ירום, מפקחת המעון.

● נציגי ההורים

בכל כיתה נבחרים בתחילת השנה שני הורים המהווים את נציגות הכיתה לאורך כל שנת הלימודים. ועד הכיתה אמון על קיום קשר קבוע עם מנהלת המעון. שני נציגים מכל אחת מכיתות המעון מוזמנים לשיבות של הוועדה המורחבת, בה הם משמיעים את קולה של הכיתה. בה בעת, לצד נציגות הכיתה, דלתה של מנהלת המעון פתוחה לכל הורה באופן פרטני.

● ועדה מורחבת

הוועדה המורחבת כוללת את ועדת ההיגוי שתוארה לעיל, נציגי ההורים (שניים מכל כיתה) והיועצת החינוכית.

הוועדה המורחבת משמשת כמנגנון קשר ישיר, מוסדר וקבוע עם קהילת ההורים ועל כן נדונים בה מגוון נושאים החל מחזון ומדיניות המעון בכלל ועד ענייני דיומא בפרט. המלצות הוועדה המורחבת נידונות בפורום המתאים לצורך קבלת החלטות.

תהליכי עבודה

את מעון היום של האוניברסיטה מייחדות מספר ועדות ואירועים מיוחדים:

- **הנהלת המעון:** כוללת את יו"ר ועדת ההיגוי פרופ' דורית ארם, מנהלת המעון דורית דוקרקר, המפקחת יעל ירום והיועצת החינוכית גליה מעודד קראבאנוב. הן נפגשות בקביעות אחת לחודש.
- **הועדה המורחבת:** נפגשת כאחת לחודשיים (פירוט בעמ' 13)
- **ועדת קבלה:** לאחר קבלת טפסי הרישום של ההורים המבקשים להצטרף למעון, מתכנסת ועדת קבלה לדיון בקבלת משפחות נוספות למעון על פי למעלה מ-10 קריטריונים המתעדכנים מדי שנה. בוועדה זו חברים יו"ר ועדת ההיגוי פרופ' דורית ארם, ונציגים של שלושת הסגלים (סגל אקדמי בכיר, סגל אקדמי זוטא, סגל מנהלי).
- **סקר הערכת שביעות רצון:** כחלק ממדיניות שיפור מתמיד ההורים מתבקשים לספק משוב על מגוון היבטים הכוללים את הפן האינסטרומנטלי, פעילויות חינוכיות, הערכת הצוות, הערכת תפקוד מנהלת המעון ועוד. בכל שנה נערכת חשיבה מחודשת אודות מבנה המשוב ואופן העברתו להורים, זאת ע"י נציגי הורים מוועדת המשוב. ממצאי המשוב מוצגים להנהלת האוניברסיטה, הנהלת ויצ"ו, ועדת ההיגוי ולנציגי ההורים. למידה מעמיקה וקפדנית של ממצאי המשוב משמשת לתכנון שנת הלימודים העוקבת ומסייעת לתהליך השיפור המתמיד בו אנו מבקשים להימצא.
- **אספות הורים:** בתיאום ובהנחיית מנהלת המעון.
- **יום המטפלת:** במטרה להוקיר תודה על עבודתן הקשה, בכל שנה מתקיים אירוע המוקדש למטפלות. באותו יום מסתיימת פעילות המעון בשעת הצהריים, ולאחר מכן המטפלות נהנות ממגוון פעילויות משתנות.
- **צוותי חשיבה אדיהוק:** במהלך השנה יתקיימו מפגשי סיעור מוחות בסוגיות מחיי הגן. לדוגמה, תכנון יום המשפחה. מנהלת המעון תודיע להורים על כך מראש והורים מעוניינים יוכלו ליטול חלק באותם מפגשים על מנת שהתכנון המשותף יהלום את תפיסותיהם ודעותיהם של מרב ההורים.

הורים במעון

המרכז לגיל הרך מהווה בית גם להורי הילדים. כל משפחה ומשפחה הינה חלק בלתי נפרד מקהילת המעון, וקיים שיתוף פעולה ותקשורת שוטפת המבוססת על אמון וכבוד הדדי. שותפות המשפחה בתהליכים הקשורים בחינוך הילד ומתן תמיכה והדרכה למערך המשפחתי, מהווים ביטוי לפרדיגמה המערכתית. צוות המעון מעוניין לקבל מההורים מידע אודות המתרחש בבית המשפחה וקשור לילד, ובה בעת, מחויב לעדכן לגבי עניינים רלוונטיים שהילד עובר במהלך שהותו במעון.

פעילויות משותפות

במהלך השנה תתקיימנה פעילויות משותפות להורים וילדים אשר נועדו לחזק את הקשר בין המעון והמשפחה:

- **ימי הולדת:** בני המשפחה מוזמנים להגיע ולערוך חגיגה כיתתית, אשר כוללת מגוון פעילויות, ברכות וכיבוד.
- **יום המשפחה:** בכל שנה אנו מציינים את יום המשפחה, ומזמינים את חברי המשפחה המורחבת של הילדים. הפעילויות משתנות משנה לשנה, ואנו זוכים להכיר בני משפחה נוספים.
- **מסיבות וחגים:** לקראת החגים אנו עורכים פעילויות בנושא ואף חוגגים במתכונת כיתתית. כך למשל, חג הפסח נחגג על ידי הקראת ההגדה וארוחה מסורתית.
- **הפנינג:** בכל שנה מתקיים הפנינג צבעוני, לציון סיום שנת הלימודים. לאירוע שמח זה מוזמנות המשפחות המורחבות של ילדי המעון כמו גם ההורים המצטרפים על מנת להכיר את משפחות המעון והצוות.

'הורה מעשיר'

הורי הגן מהווים משאב ידע מגוון שהילדים והצוות יכולים להרוויח ממעורבותו בפעילות החינוכית של המעון. על כן אנו מזמינים את ההורים/סבים/סבתות להגיע למעון בשעות הפעילות להעביר – לילדים, לצוות החינוכי ו/או להורים – מפגש או פעילות בתחום עיסוקם. הפעילות מתקיימת בתיאום הגנת המובילה והמנהלת, ויכולה להשתלב בתוכנית הלימודים של המעון או לעמוד בפני עצמה.

מפגשים אלה מסבים גאווה רבה לילד שקרוביו מגיעים לגן, ומספקים להורים הזדמנות מהנה לטעום באופן אישי וישיר מהוויית המעון. בין הפעילויות שהתקיימו: פעילויות הקשורות במוסיקה ותנועה, הפעלות עם כלי נגינה שונים, קריאת ספרים, המחזות, הצגות ופעילויות יצירתיות (בועות סבון, בלונים, תחפושות ועוד).

אפיקי תקשורת בין המעון וההורים

- בתחילת השנה מתקיימת בכל כיתה אסיפת הורים.
- בחירת נציגי הורים בכל כיתה, ושיתוף נציגיו בוועדה המורחבת (כפי שפורט לעיל).
- עדכונים והודעות שוטפות מועברים להורים באמצעות אימיילים והודעות ווטסאפ.
- הודעות על לוחות המודעות במעון: במעון לוח מודעות כללי בכניסה למעון, וכן לוח מודעות כיתתי בכניסה לכל כיתה במעון. בלוח זה מועבר מידע על העשייה החינוכית בכיתה וכן מועברות הודעות על ציוד זה או אחר שיש להביא.
- שעת קבלה קבועה, בתיאום מראש, של צוות המחנכות והמנהלת, לפגישות עם ההורים.
- לקראת סיום השנה עורכת הגנת שיחות אישיות עם הורי ילדי הגנון והגן. מטרת שיחות אלה לספק להורים מידע לגבי תפקוד הילד בתחומים ההתפתחות השונים.

הורים המעוניינים לשאול, להתעניין, לברר או להתלבט בכל אשר קשור בילדיהם, מוזמנים ליזום שיחה עם הגנת או אחראיות הכיתה. במקרים שההורים חשים כי הנושא דורש התערבות נוספת, הם מוזמנים לפנות למנהלת המעון, אשר מהווה **כתובת לכל פנייה** בכל עניין מחיי המעון. בבקשה, שמרו על תקשורת פתוחה, כנה, הוגנת והגונה. זכרו שהן ההורים והן לצוות המעון, ובראשות מנהלת המעון, מטרה משותפת: התפתחות מיטבית של ילדיכם. באמצעות דיאלוג מתמשך ומכבד, נפעל יחדיו לטובת הילדים היקרים לכולנו.

סביבה לימודית

ארגון הסביבה החינוכית במעון נועד לתת מענה לצרכים הטיפוליים והחינוכיים של הילדים. הסביבה החינוכית מותאמת לילדים, הן בנגישות החומרים, המשחקים והספרים, והן בעידוד התפתחות מוטורית, שכלית, רגשית וחברתית בהתאם למאפייני הגיל. כיתות המעון מרווחות במיוחד וכוללות פינות לעבודה בקבוצות קטנות: פינות משחק מאובזרות, פינות עבודה והתנסות בחומרים ופינות משחק סוציודרמטי. כמו כן, לכל כיתה חצר פנימית. ראוי לציין כי ישנה הקפדה יתירה על סביבה בטיחותית, נקייה ואסתטית המאפשרת לילד פיתוח עצמאות וביטחון.

הגן הקסום ומרחב הטבע

מרחב הטבע מאפשר לילדים להיות ילדים – להסתקרן, לגלות, להתלכלך ולהתנסות בפעילויות שמחוץ לכיתה: טיפוס על גבעת הכורכר, גריפת עלים, שתילה ועדירה, הכרת חרקים וארוחות פיקניק – כולן מתאפשרות בגן הקסום. חשיפה ישירה למרחבים טבעיים חשובה לאיכות החיים ולבריאותם של הילדים, מאפשרת היכרות עם יחסי הגומלין בטבע ומספקת מקום לרוץ, לשחק, לטפס ולהתנסות. הטבע הינו חלק חשוב במעון האוניברסיטה; מרחב הטבע ימשיך להתפתח ולצמוח גם בשנה הבאה מבחינת הפעילות החינוכית.

עבודה בקבוצות קטנות

בכל הכיתות נערכות פעילויות בקבוצות קטנות, ולכל קבוצה מוצמדת מחנכת המלווה את הילד. במסגרת הקבוצה הקטנה מתנסה הילד בפעילויות שיקדמו אותו בשלבי ההתפתחות תוך כדי תשומת לב אישית ליכולותיו ונטיותיו. תפקידה של המחנכת הוא לעודד ולתמוך בילד ולשלב במגוון הפעילויות במעון. העבודה בקבוצה קטנה מסייעת בהגברת תחושת השייכות של ילדי הגן; בהתאמת דרכי ההוראה לילדים השונים; בקידום ההתפתחות והלמידה של כל ילד וילדה תוך מתן כבוד לשונות ולטיפוח הכישורים והמאפיינים של כל אחד מהם ובפיתוח כישורים קוגניטיביים, תקשורתיים ולשוניים ובפיתוח יכולת ההקשבה של הילדים.

חדרי התנסות

במעון חדרים ייחודיים המיועדים להתנסות בקבוצות קטנות, תוך פעילות אינטימית, חווייתית ומתאמת גיל. התיווך והליווי הישיר שניתן מאפשרים התנסויות תנועתיות ומוטוריות, משחק סוציאלי דרמטי, פיתוח אוריינות לשונית, פיתוח מיומנויות לוגיות מדעיות, התמצאות ותפיסה מרחבית.

1. חדר אומנות - התנסויות בחומרי יצירה שונים כגון: חול קינטי, חימר, צבעי ידיים וגועש.

2. חדר ג'ימבורי - מכוסה במזרני פעילויות ייעודיים כמו כן, מתקני טיפוס שונים, כדורים, גומיות לעבודה אישית ועוד.

3. חדר דרמה ומוסיקה - מכיל אפשרויות רבות: מגוון רחב של תחפשות, תיאטרון בובות לילדים, בובות כף יד, בובות הבעה, קסילופונים, פעמונים, קסטנייטות ומגוון תופים.

4. חדר תחושות - חדר קטן נטול גירויים ובו סלסלות עם מגוון אביזרים המאפשרים לילדים להתנסות ולחוות מגוון רחב של תחושות מגע שונות, למשל מגע עמוק, מגע עדין, מגע מרפרף ועוד.

לוחות חישה וגירוי סנסורי

במסדרון המעון תלויים לוחות המכוסים גירויים טקטיליים, לפיתוח חוש המגע והמישוש. בעת המעבר במסדרון ילדי המעון נחשפים לתחושות שונות בד בבד עם העשרת שפה על ידי הכרת מילות תואר חדשות - מחוספס, רך, גבשושי, מעקצץ, חלק ועוד.

לוחות תוכן

כל נושא שנלמד במעון מוצג על גבי לוחות תוכן. לוחות התוכן ממחישים ומסכמים את הנושאים הנדונים. חלק מלוחות התוכן הם לוחות פעילים עבור הילדים המוזמנים להתנסות גם באמצעות עבודת הלוח.

סדר יום ואירועים מיוחדים

סדר היום במעון הוא המסגרת למגוון הפעולות הטיפוליות והחינוכיות ומאפשר לילדים להכיר את המסגרת בה הם פועלים. הידיעה וההיכרות של סדר יום קבוע נוסכים בילד ביטחון ומאפשרים לו לחקור, להתנסות, לשחק ולצמוח.

להלן שלד סדר היום במעון:

08:30-07:30	קבלת ילדים, משחקי בוקר.
09:00-08:00	ארוחת בוקר, המשך משחקי בוקר.
11:30-09:00	מפגש בוקר, משחק בפינות הכיתה, התנסות בחומרי יצירה, סיפור, שעת חצר ועבודה בקבוצות קטנות.
12:30-11:30	התארגנות וארוחת צהריים בקבוצות.
14:30-12:30	מנוחת צהריים.
16:30-14:30	התארגנות, ארוחת מנחה ומשחק שקט.

סדר היום משתנה בהתאם לגיל הילדים, אופי הכיתה ושיקולים נוספים כגון מזג האוויר ואירועים מיוחדים. בתחילת שנת הלימודים ישנה גמישות גבוהה לשם יצירת התאמה מרבית לצורכי הילדים.

חוגים

בנוסף לסל השירותים במעון, נהנים הילדים מחוגים הניתנים על ידי מדריכים ומדריכות מומחים בתחומם אשר נבחרו בקפידה. השנה יתקיימו החוגים הבאים*:

- **תינוקות:** התפתחות פסיכומוטורית, תיאטרון סיפור.
- **עוללים:** התפתחות פסיכומוטורית, תיאטרון סיפור.
- **פעוטות:** חוג יוגה, חוג חיות, חוג תיאטרון סיפור.
- **גנון גן:** חוג יוגה, חוג גינה חקלאית, חוג חיות, הצגות לאורך השנה, שעת סיפור.

*ייתכנו שינויים.

מדיניות ונהלים

ימים ושעות פעילות המעון

המעון פועל בימים א'-ה' – בין השעות 07:30-16:30. יום ו' בין השעות 07:30-12:45.

קיימת האפשרות להארכת שעות הפעילות בחצי שעה (למעט יום ו') – מותנה במספר מינימאלי של 10 ילדים, שאינם מכיתת התינוקות והעוללים. עלות הארכה של חצי שעה נוספת – 100 ש"ח לחודש.

מומלץ להגיע בבוקר לא יאוחר מ 08:45. כך מתאפשר לילדים לחוות פרידה נינוחה, ליהנות מארוחת הבוקר המשותפת ומהיצע הפעילויות.

הבוקר הינו זמן חשוב לפעילות חופשית, נינוחה וליצירת אינטראקציות חברתיות ספונטניות. לעיתים רבות, זמן נינוח בבוקר, מקרין על מזגו של הילד לאורך היום כולו.

אנא הגיעו בזמן לאסוף את ילדכם, שכן איחור הורים גורר תשלום קנס.

בריאות

צוות המעון עושה כמיטב יכולתו לשמור על היגיינה ובכך למזער את אפשרות ההדבקה במעון, יחד עם זאת חשוב לזכור כי כמו בכל מקום גם במעון קיימת תופעה של הידבקות ילדים במחלות שונות, בעיקר בחורף.

לכם ההורים יש תפקיד חשוב בסיוע לצוות המעון בהענקת התנאים האופטימאליים לילדים ובהפחתת מספר ההידבקות ולכן:

- אנו מבקשים כי ילד אשר נשלח הביתה בעקבות חום, שלשולים או הקאות, לא יגיע למעון יום למחרת.
- **לאחר היעדרות בת חמישה ימים ומעלה, יש להביא אישור רפואי על כך שהילד יכול לחזור לפעילות שגרתית במעון.**
- בכל מקרה בו ההורים מגלים כי ישנו אחד מן התסמינים הנ"ל ו/או דלקת עיניים ו/או מחלת ילדים אחרת, ישאר הילד בביתו ויחזור למעון לאחר שעברו 24 שעות ללא תופעות של מחלה.
- אנו מבקשים מהורים, אשר נקראים לבוא לאסוף את ילדיהם במהלך יום לימודים משום שאינם חשים בטוב, להגיע במהירות האפשרית וזאת בכדי לשמור על שלום ילדיכם ושלום הילדים האחרים במעון.
- חשוב להבהיר כי צוות המעון אינו רשאי בשום אופן לתת לילד תרופות, גם אם קיימת הוראה מפורשת של רופא.
- האחריות על מתן תרופה היא בידי ההורים בלבד.

תזונה

במעון מוגשות שלוש ארוחות ביום (בוקר, צהרים ומנחה). התפריט השבועי מפורסם על לוח המודעות להורים.

הארוחות מורכבות ממזון טרי, מגוון ומובחר, המכיל את כל אבות המזון. תפריט המעון מתוקף ומאושר ע"י מחלקת התזונה של ויצ"ו ומשרד הבריאות. המזון מבוסס על: עוף, הודו, דגים, דגנים, מוצרי חלב, פירות וירקות.

בכיתת התינוקות אנו ערוכים להתאמת סוגי המזון ומרקמו לגיל הילד ולשעות העירות שלו. חשוב לציין כי ארוחת מנחה, הינה ארוחה קלה הכוללת כריך ו/או פרי והיא אינה באה במקום ארוחה מלאה.

ציוד אישי

אנו מספקים את מרבית הציוד הנחוץ לילד, למעט ציוד אישי. לכל ילד תא ומגירה משלו להניח בה ציוד וחפצים אישיים:

- בגדים נקיים להחלפה - כולל גרביים (לפחות שני פריטים: 2 חולצות, 2 מכנסיים).
 - מגבונים.
 - טיטולים (בעקבות הנחיה מלשכת הבריאות ובהתחשב במקום העומד לרשותנו, אנו מבקשים שלא תביאו למעון חבילות חיתולים שלמות, אלא מספר חיתולים בודדים בכל יומיים).
 - מוצץ (רצוי שניים).
 - משחה לטוסיק.
 - שקיות ניילון לבגדים מלוכלכים.
 - בקבוק שתייה.
 - בקבוק לתחליף חלב (לפי מספר הבקבוקים להם זקוק ילדכם).
 - תחליף חלב.
 - מד חום אישי.
 - סינר אישי הניתן לניקוי (לא מבד).
- ההורים מתבקשים להקפיד ולרשום את שם ילדיהם על החפצים המובאים למעון.

חניה במעון

חניון ברושים הסמוך למעון הינו חניון המנוהל על ידי זכייין פרטי. על פי הסדר של המעון עם מתפעל החניון, ניתן לחנות עד 15 דקות ללא תשלום. מעבר לכך עלות החניה הינה לפי שעה. ניתן גם לחנות ברחוב חיים לבנון ולהיכנס למעון דרך השער הראשי של ביה"ס להנדסאים.

תשלום למעון

התשלום למעון נעשה באמצעות הוראת קבע בלבד. הסכום קבוע ופרוס על פני 12 חודשים - מדי חודש בחודשו.

התשלום כולל **הכל** (חוגים, ציוד למסיבות ועוד). באופן עקרוני, אין תוספות תשלום במהלך השנה. במידה וועדי הכיתות יחליטו לגבות תשלום, המהלך ייעשה מיוזמתם ועל דעתם.

כללי

- דאגו לעדכן את מספרי הטלפון שלכם ואת דרכי יצירת הקשר במקרה של שינוי.
- מטעמי בטיחות - אין להביא את הילדים לגן עם אביזרים קטנים, שניתן להכניסם לפה. בנוסף, אין להגיע למעון בכפכפי אצבע או כפכפי "קרוקס".
- מטעמי כשרות ובטיחות - אין להכניס למעון מזון - נודה לכם אם הילדים לא יגיעו למעון עם שקיות אוכל או ממתקים. חלק מהילדים במעון אלרגיים למרכיבי מזון מסוימים.
- בבקשה עקבו אחר לוח ההורים בכניסה למעון ובכניסה לכל כיתה - הלוח מספק עבורכם הודעות כלליות וכן הודעות עבור הורי כל כיתה וכיתה.
- שעת הפתיחה הרשמית של המעון, מדי בוקר, הינה 7:30 בדיוק. אין להיכנס לשטח המעון לפני שעה זו.
- חל איסור שהייה בחצרות קמפוס ברושים בשעות הבוקר ולאחר שעות הלימודים.

לוח חופשות - שנה"ל תש"פ 2019-2020

מועד	ימים	תאריך לועזי	תאריך עברי	הערות
ראש השנה	ראשון-שלישי	1.10.19-29.9.19	כ"ט אלול-ב' תשרי	
ערב יום הכיפורים	שלישי	8.10.19	ט' תשרי	
יום הכיפורים	רביעי	9.10.19	י' תשרי	
ערב סוכות	ראשון	13.10.19	י"ד תשרי	
סוכות	שני	14.10.19	ט"ו תשרי	
חול המועד	שישי	18.10.19	י"ט תשרי	
הושענא רבה	ראשון	20.10.19	כ"א תשרי	
שמחת תורה	שני	21.10.19	כ"ב תשרי	
חנוכה	ראשון	29.12.19	א' טבת	
פורים	שלישי	10.3.20	י"ד אדר	פרט לירושלים
שושן פורים	רביעי	11.3.20	ט"ו אדר	רק בירושלים
פסח	שלישי-רביעי	15.4.20-7.4.20	י"ג ניסן-כ"א ניסן	ב-7.4.20 יום חופשה שמוחזר בתשעה באב
יום הזיכרון	שלישי	28.4.20	ד' אייר	עובדים עד 13:00
יום העצמאות	רביעי	29.4.20	ה' אייר	
ערב שבועות	חמישי	28.5.20	ה' סיוון	עובדים עד 13:00
שבועות	שישי	29.5.20	ו' סיוון	

- תאריך פתיחת שנה"ל תש"פ - יום ראשון, 1.9.2019 - א' אלול תשע"ט
- תאריך סיום שנה"ל תשע"ט - יום שישי, 7.8.2020 - י"ז אב תש"פ
- תאריך פתיחת שנה"ל תשפ"א - יום שלישי, 1.9.2020 - י"ב אלול תש"פ

מידע על תהליכים התפתחותיים רלוונטיים

א. קליטה והסתגלות

קליטתו של ילד במסגרת חדשה היא משימה המצריכה השקעה רגשית ותכנון הן מצד הורי הילד והן מצד צוות המעון.

בימים הראשונים יתאפשר לכם ולילדכם להכיר ולהסתגל למעון וצוותו. צוות המעון בכלל והמחנכות בפרט תלווינה את ילדיכם בשלבים הראשונים. העמקת הקשר והאמון של הילד בצוות היא תהליך הדרגתי הנבנה תוך כדי היכרות ומשחק עימו. תהליך זה מצריך רגישות וגמישות: לכל ילד קצב אחר ותגובות שונות. עלינו להיות קשובים לצרכים של כל אחד באופן פרטני.

לשם כך, אנו מבקשות מההורים להיערך טכנית ולהיות זמינים בשבוע ההסתגלות הראשון. נוכחות ההורים, הפרידות ומשך השהות ייעשו בתיאום יומיומי עם צוות הכיתה.

קליטת הילד במעון מורכבת משני תהליכים

- תהליך הפרידה מהבית: הפרידה מהבית מציינת את פרידת הילד מהוריו, מסביבתו ומשאר בני משפחתו למשך היום. לגבי הילד, מדובר בפרידה מהמוכר והידוע בבית. לעיתים זוהי פרידה מטיפול שהתמקד בו בלבד או במספר מצומצם של אחים ואחיות ולעיתים זוהי פרידה משיגרה מוכרת אחרת כגון מסגרת חינוכית בה הילד שהה ואותה הוא הכיר.
- תהליך הסתגלות למעון: על הילד להסתגל למסגרת חדשה, למבנה, לצוות, לחברת ילדים ולהתייחסות רגשית שונה מזו אליה המוכרת לו. במעון קיימים הרגלים השונים מההרגלים המוכרים לילד מהבית כמו הרגלי אכילה, הרגלי שינה והרגלי משחק.

תפקיד ההורים בתהליכי הקליטה

גם ההורים עוברים תהליך של פרידה והסתגלות, כשעליהם להיפרד מילדם, ולו רק באורח זמני, ולהעביר את הטיפול בו לידיים אחרות. האווירה במעון חדשה גם להם והם עדיין בתהליך רכישת אמון בצוות.

ילדים בכל גיל, קולטים את הרגשות החיוביים והשליליים של הוריהם והדבר משפיע על יכולתם להתמודד עם הפרידה. כאשר ההורים שלמים עם הדרך והמסגרת אותה בחרו, הם יקרינו זאת לילדם, מה שיקל על הילד על תהליך הקליטה וההסתגלות במעון. קושי הפרידה הוא רב לגבי חלק מהילדים ועל כן חשוב שאחד ההורים יישאר עם הילד בתחילת דרכו במעון בכדי להקנות לו ביטחון ובו זמנית לאפשר לו להשתתף בהתרחשויות, בפעילויות וביצירת הקשר עם המחנכות.

תפקיד המחנכות בתהליכי הקליטה

המחנכות עוברות גם הן תקופת הסתגלות לקבוצת הילדים החדשה ולהוריהם. על כל מחנכת להכיר את הילדים שבהשגחתה ולהתייחס לכל אחד מהם בנפרד. עליה להקל על הילד את הפרידה מהוריו ולעזור לו להיקלט במעון בקצב אישי ולפי כושר ההסתגלות שלו ושל הוריו.

תופעות אפשריות בתקופת ההסתגלות

ילדים מבטאים קשיי פרידה לא רק באמצעות בכי. סימנים נוספים לקשיי ההסתגלות: התנהגות תוקפנית, שינויים בהרגלי האכילה (אבדן תיאבון או מנגד אכילה מופרזת), שינויים בהרגלי שינה (סירוב ללכת לישון או ישנונית יתר), הצמדות להורה ועוד.

חשוב לזכור כי אלו תופעות טבעיות אשר בדרך כלל נעלמות בתום תקופת ההסתגלות. צוות המחנכות במעון מנוסה בהן. אנו כאן בכדי להקשיב ולתמוך בעת התהליך ואתם ההורים תסייעו בכך שתעדכנו אותנו במידה שאתם חשים חשש כלשהו הדורש התייחסות מיוחדת.

דרכים להקלה ולסיוע בתהליך הקליטה וההסתגלות

- בהיכנסכם בשער המעון עשו זאת בנחת ובביטחון.
- שאלו את ילדכם היכן הוא רוצה לשבת, שבו לידו ליד שולחן הציור, בחרו עימו פאזל, שלבו אותו בפעילות ותנו לו להובילכם למקום אליו הוא רוצה.
- נסו להימנע מעמידה בחוסר מעש - עמידה זו עלולה לגרום לילד תחושת חוסר ביטחון.
- היו עם ילדכם, הקשיבו לו, היענו לבקשותיו בשעות הראשונות שיש לכם בגן יחדיו. כך החוויה הראשונית שלו במעון תהיה חיובית.
- הקפידו לומר שלום ולהתראות, אל "תברחו" גם אם הילד עסוק וגם אם נדמה כי הפרידה תהיה קשה.
- כאשר אתם נפרדים, היו החלטיים - הימנעו מלהתמהמה בפרידה ('עוד פעם אחת ודי...').
- הימנעו מלבצע שינויים נוספים בתקופה זו, כמו גמילה מבקבוק, מוצץ, חיתול וכו'.
- שתפו את הצוות בהרגליו ואהבותיו של הילד על מנת לסייע בהכרות ובהסתגלות.
- אם הילד קשור לחפץ מסוים במיוחד, הביאו אותו למעון - גם אם לילד אין חפץ מסוים, ניתן להביא לו חפץ המוכר לו מהבית, אך מומלץ להימנע מהבאת חפץ או צעצוע שנראה לכם כמנקר עיניים.

ב. תהליכי גמילה

במהלך שנות השהות של הילדים במעון הם יעברו בבית ובמעון תהליכי גמילה שונים: גמילה מחיתולים, גמילה מחפץ מעבר (מוצץ, "שמיכי", בובה אהובה), מעבר לשינה במיטת נוער ועוד...

אנו מאמינות כי את מועד הגמילה יש להתאים באופן אינדיבידואלי לכל ילד וילד.

הנכם מוזמנים להתייעץ עימנו לקראת הגמילה, לבחון יחד את בשלות הילד לתהליך ולתאם עמדות לקראת תחילת התהליך. תיאום יוצר העברת מסר אחיד, ובכך מספק לילד סביבה תומכת שמסייעת לו לעבור את התהליך בצורה חיובית.

תהליכי ההסתגלות והגמילה מאתגרים לכולנו!

נפעל מתוך נכונות, הבנה והרבה אהבה - ויחד נצליח!

בוקר של יום חדש

המעבר למסגרת חינוכית וכניסה למעון, מהווים תחילתה של תקופה חדשה של צמיחה, לילדים, להורים ולצוות החינוכי. בתקופה זו, נוצרות מערכות של יחסים עם דמויות חדשות, בנוסף ליחסים המוכרים של הפעוט עם משפחתו. תהליך זה מלווה ברגשות מעורבים של שמחה והתרגשות, לצד חששות ותקווה שהילד יסתגל וישמח בקבוצה החדשה, שיהיה אהוב ושיהנה במסגרת זו.

הפעוט הנכנס למעון, יתנסה במצבים המזמנים התמודדות רגשית וחברתית עם אחרים בני גילו (קבוצת השווים) ועם המחנכות/מטפלות בזירה חדשה. הפרידה למספר שעות מן ההורה, היא אחת מההתנסויות הראשונות בשרשרת של מיומנויות ויכולות הנבנות ומשתכללות לאורך החיים, החיוניות לצמיחה רגשית תקינה. חוויה זו מכינה את הילד להתמודדות עם שינויים ומעברים. התנסויות מוצלחות בפרידות מחזקות אצל הילד את האמון שהורה (או הדמות הקרובה) יחזור ואת האמון ביכולתו להתמודד בנפרד מהוריו. מכאן שבכוחן של פרידות מוצלחות לתרום לגיבוש הזהות העצמית של הילד כישות נבדלת וייחודית.

לילדים דרכי התמודדות ותגובות שונות בפרידה מן ההורים בכניסה למעון. ילדים שונים זה מזה במשך זמן ההסתגלות, בעוצמת הרגשות המלווים את תהליך הפרידה ובכמות התמיכה הנדרשת לכל ילד. הבדלים אלו קשורים למאפיינים של הילד כמו מזג (טמפרמנט), קצב התפתחות, רגישות לסביבה, יכולת ההסתגלות, קצב למידה והתמודדות עם אירועי חיים (לדוגמה, הולדת אח חדש). ישנם ילדים הנפרדים בקושי וזקוקים לחיבוק נוסף ועוד כמה 'פרידות' במקומות שונים במרחב המעון. אחרים מופנמים, ומעדיפים להסתגר בצד למשך מספר דקות עם חפץ או מוצץ. לעומתם, ילדים שהפרידה קלה עבורם, הנכנסים בריצה למעון.

במקביל לפרידה, עלינו לחשוב על הפגישה המחודשת אחר הצהריים. להורה השב בסוף היום, עלול ילדו להגיב בכמה אופנים: בכי המבטא הקלה מרגשות מציפים, רגיעה ושמחה ולעיתים שלוה והתעלמות מסוימת.

גם להורים דרכי התמודדות ותגובות שונות בהתאם לאישיותם וסגנונם האישי. ישנם הורים המחזקים, מנשקים, מפקידים את הפעוט בידי המחנכת/מטפלת ונפרדים מהר. אחרים חומקים החוצה מהמעון בהיסח הדעת של ילדם ויש כאלה שמשחקים עוד משחק ובעצם מתקשים בעצמם להיפרד. עבור רובנו מושג הפרידה מתקשר לגעגוע וכהורים, אנו רוצים לשמור על ילדינו ולהקל עליהם את הפרידה.

כיצד נקל על ילדינו הקטנים להסתגל למסגרת חינוכית חדשה?

התמודדות הילד עם הפרידה מושפעת מאוד מהתנהגות ההורים. להלן המלצות לסייע:

הכנה מוקדמת לקראת פרידות צפויות. טרם כניסת הפעוט למסגרת המעון, רצוי ללמדו את "כללי המשחק" בעת פרידה. חשוב להקדיש זמן להתנסות בפרידה נכונה מהילד גם כשהוא נפרד וגם כשאנשים בסביבתו נפרדים ממנו, ביצירת טקסי פרידה. יש לסמן לשלום ביד, ולומר לפעוט שהאדם שממנו נפרדים יחזור ("אימא הולכת לעבודה, ותחזור אחר הצהריים") ולהשלים את הפרידה גם אם הילד בוכה. רצוי להימנע מחזרות של האדם הנפרד כדי להרגיע את הילד וזאת כדי לא ליצור

ציפיית שווא אצל הילד שהפרידה ניתנת לביטול. אין להיעלם על מנת להימנע מהבכי של הפרידה. זכרו, ככל שהילד יראה את האדם העוזב כך הוא ייטיב להבין את הפרידה.

הפרידה במעון. חשוב לדבר עם הילד על השינויים הצפויים בקרוב וזאת בכדי לייצר וודאות המונעת חרדה. חשוב לספר מי אוסף אותו/ה מהגן, וכיצד יהיה תהליך הפרידה והיכן. מומלץ שהמסרים יהיו קצרים וברורים, לדוגמה: "היום ניפרד מהגן בכניסה, עם חיבוק ונשיקה, אבא נוסע לעבודה והוא יחזור לקחת אותך אחר הצהריים". חשוב לזכור שיש ילדים המגיבים בבכי ועלינו לכבד תגובה זו כמבטאת את רגשותיו של הילד, במיוחד אצל ילדים קטנים, אשר טרם פיתחו שפה המאפשרת להם לבטא את רגשותיהם באופן מילולי, עבורם הבכי מהווה תחליף ודרך ביטוי.

מסרים חיוביים. חשוב לשים לב אילו מסרים מעבירים לילד בקשר למעון וחשוב לשים לב שמדובר במסרים אופטימיים, המעבירים לו תחושה שהמעון הוא המקום הטוב ביותר עבורו, בו יפגוש מטפלת/ מחנכת טובה וחברים. כמו גם, בהעברת מסר מלא ביטחון לגבי יכולותיו של הילד והעובדה ש"אנחנו סומכים עליך". שדרו לילד שאתם בטוחים שהוא יסתדר וימצא את מקומו במעון והביעו בו אמון.

לעמוד במילה שלנו. אם קבענו עם הילד/ה שהיום נקריא לו/ה סיפור, נעמוד בהבטחה זו אל מול כל לחץ הזמנים, ובהתחשב במסגרת הזמנים וסדר היום של המעון, זאת במטרה ללמד את הילד שאנו מכבדים את הצוות והמסגרת החינוכית.

לכבד את הילד. לא "להיעלם" מבלי שיבחין. ילדים זקוקים לאמון וביטחון, ככל שנכין את הילד לפרידה, יהיה לו קל יותר לחוש בטחון, ובכך נסייע לו להתמודד בצורה בריאה יותר עם הפרידה. ילדים זקוקים להורה אשר אפשר לסמוך עליו שלא יעלם, ושכשהוא הולך – הוא גם תמיד חוזר.

להתאים את הפרידה וההתארגנות למזג של הילד. עבור ילד המתקשה להיפרד לאחר שהיה ממושכת עם ההורה בגן, מומלץ שהפרידה תהיה קצרה יחסית, עבור ילד אשר מגיב טוב לפרידה לאחר מעט זמן איכות עם ההורה, יתכן שמשחק או יצירה משותפת יסייעו. רצוי שההורה שקל לו יותר להיפרד מהילד ו"עמיד" יותר בפני בכי הוא שילווה את הילד לגן בימים הראשונים.

במהלך השהות במעון לצוות החינוכי תפקיד מרכזי כדמויות התקשרות. יש להן תפקיד ביצירת סביבה מצמיחה ומעשירה מותאמת גיל המאפשרת חיבור רגשי המשרה תחושת ביטחון עבור ילדי המעון. ישנה חשיבות רבה ליצירת קשר עם הצוות, הבעת אמון בצוות וחיזוקו. הילדים חשים בביטחון של ההורים. הקשר בין ההורים לצוות חשוב ביותר לתחושותיו של הילד והסתגלותו. כבתחומים רבים עימם מתמודדים הורים וילדים, גם הפרידות יכולות להוות תהליך הדדי של התפתחות ויצירת קשרים משמעותיים. הורה עקבי ואמין, יאפשר תשתית אשר תסייע לילדו להתמודד עם משימות התפתחותיות, ביניהן התמודדות עם שינויים ופרידות.

אסיים בציטוט מעורר השראה של המחנך והסופר דן לסרי: "שתי ידיים להורה, ביד אחת הוא נושא את הכוח לפגוש ולאהוב, וביד השנייה הוא נושא את החוכמה ואת "המקצועיות" המגולמת בהיציבותו הנפרדת. ביד אחת הוא מחבק חיבוק של התמסרות, וביד השנייה חיבוק של כבוד. **חיבוק זה בשתי הידיים מגלם את האהבה המשחררת**, שטמון בה כל הכוח של האמירה - עלה והצלח! אהבה מכבדת זו, בו בזמן שהיא משחררת ומגדלת את הילד, היא גם משחררת ומגדלת את ההורה. כך משתנה המוקד - מה שהתחיל מן "הילד במרכז" עובר למציאות שיש בה שני מוקדים, הילד וההורה. השחרור של האחד הוא השחרור של השני (דן לסרי, הורות לחרות).

כתבה: **גליה מעודד קראבאנוב**, יועצת חינוכית

